

Intermedia International e-Journal, December, 2020; 7(13)

DOI NO: 10.21645/intermedia.2020.85 *Submit Date: 07.10.2020 *Acceptance Date: 02.12.2020 *ISSN: 2149-3669

KAMU DİPLOMASİ ARACI OLARAK YURTTAŞ DİPLOMASİSİ: TÜRKİYE’NİN ULUSLARARASI İLİŞKİLERDEKİ MİSYONUNA YÖNELİK ERASMUS+ AVRUPA GÖNÜLLÜK PROGRAMI ÖRNEĞİ¹

*As a Tool For Public Diplomacy Citizen Diplomacy: Erasmus+ European Voluntary Program
For Mission in Turkey’s International Relations Example*

Ahmet Can AKGÜN²

Giresun Üniversitesi, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

0000-0001-5097-8291

Arş. Gör. Dilek PALTUN³

Doğuş Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü

0000-0002-9626-9308

Mustafa ABANOZ⁴

Giresun Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Mezunu

0000-0002-9450-0000

ÖZ

Tirebolu Belediyesi tarafından 2019-2020 yılları arasında koordine edilen Avrupa Gönüllük Hizmetleri Projesi kapsamında programa üye ülkelerden Macaristan ve İtalya’ya gönderilen 25 katılımcıdan 18’i ile görüşülmüştür. Veriler yapılan derinlemesine görüşmeler ile toplanmış ve betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bu program kapsamında gönderilen katılımcılar, programı koordine eden kurum tarafından bazı şartlar gözetilerek belirlenmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda katılımcıların Avrupa Gönüllük Programı hakkındaki bilgi kaynaklarında arkadaş tavsiyesi ve dijital platformların etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların gönüllülük programını tercih etmesindeki temel etkenler arasında ise kültürel ve kişisel kazanımlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular analiz edildiğinde, katılımcıların program sürecinde Türkiye hakkında olumlu imaj oluşturmak ve kültürlerarası diyalogu geliştirmek adına kişisel çabalar içerisinde yer aldıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erasmus, Yurttaş Diplomasisi, Avrupa Gönüllülük Hizmetleri

¹ Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

² e-mail: acakgun90@gmail.com

³ e-mail: dlkpltn@gmail.com

⁴ e-mail: mustafaabanozz@outlook.com

Extended Abstract: Due to the changing infrastructure of the plane of international relations, countries no longer focus solely on political relations in diplomatic relations, but also impose some responsibilities on individuals in diplomatic relations. Through various programs organized internationally, individuals interact with individuals in different countries to get to know each other and introduce their country.

Citizen diplomacy, seen as a sub-application area of public diplomacy, based on the process of interpersonal communication. It provides the establishment of intercultural communication, in which symbolic and immediate feedback based on mutual dialogue is received. In this way, citizens who have the opportunity to transfer their national values and interest face to face to those with whom they communicate serve as a bridge in establishing intercultural dialogue (Karlı & Ozel, 2020, s.2).

Citizen diplomacy is based on interpersonal communication is used as an element of Public Diplomacy. In citizen Diplomacy, citizen convey national values and interest face to face to those with whom they communicate. Exchange programs carried out for this purpose can be used effectively as a means citizen diplomacy. Within the scope of Erasmus+ project, the communication and interaction between the European Union countries and the program countries with the citizens of the countries where the students are located in Hungary and Italy at different time intervals with the voluntary embassy program is the subject of the research.

Between 2019-2020, 18 participations who went to Hungary and Italy were interviewed within scope of the European Solidarity Program volunteering project coordinated by the municipality of Tirebolu. The data was collected by in-depth interviews and analyzed by descriptive analysis. The countries that go are determined by the coordinating institution, taking into account the specific conditions of the participations. According to the data obtained, it was observed that the participants information sources about the European volunteering program had the influence of friend advice and digital platforms. Among the main factors that participants prefer the Solidarity Program are cultural and personal achievements.

Finally, this article, which focuses on citizen diplomacy, consist of three parts. In the first and second sections, it consist of information obtained as a result of a literature review that provides the basic for research. In the third section, the research section is given. In this context, in the first chapter, concepts and explanations related to public diplomacy and soft power are given in accordance with the information obtained from the literature review. In the second, the information contained in the literature on European Voluntary Services projects, which are one of the application areas of citizen diplomacy and citizen diplomacy, is evaluated. The city of Tripolis in the third chapter the research part of a European Voluntary Service Project coordinated by Hungary and Italy in-depth interviews with the participants to the obtained with the taken and can be diagnosed by examination consist of the result of a qualitative research.

Key Words: *Erasmus, Citizen Diplomacy, European Volunteer Services*

GİRİŞ

Uluslararası gençlik programları, ülkelere sağlamış olduğu ekonomik, kültürel, sosyal ve politik katkılardan dolayı, dünyada önemli bir faaliyet alanı olarak ele alınmakta ve kamu diplomasisi aracı olarak değerlendirilmektedir. Devletler, kendi vatandaşları ve yabancı vatandaşlar arasındaki iletişimi teşvik ederek ülkelerinin imajını geliştirmek, dış politikası için olumlu bir algı oluşturmak amacıyla pek çok değişim programını finanse etmektedirler (Karlı & Özel, 2019, s.1). Önde gelen değişim programlarının başında Avrupa Birliği ile ortak yürütülen öğrencilere yönelik Erasmus çerçevesindeki programlarıdır. Öğrenciler yeni yerler keşfetme, farklı kültürleri tanıma, dillerini geliştirme gibi daha birçok gerekçeyle yurtdışında eğitim almak istemektedirler. Bu doğrultuda geliştirilen değişim programları öğrenciler için büyük fırsatlar yaratmaktadır. Tüm bunların yanında değişim programları sayesinde, öğrenciler hem farklı kültür ve yaşam tarzlarını tanıma hem de kendi kültür ve yaşam tarzlarını tanıtmaya imkânı da bulmaktadırlar.

Yurttaş diplomasisi kişilerarası iletişime dayanmakta ve kamu diplomasisinin bir uygulama alanı olarak kullanılmaktadır. Yurttaş diplomasisinde vatandaşlar, iletişim halinde buldukları kişilere ulusal değerlerini ve çıkarlarını yüz yüze aktarmaktadırlar (Karlı & Özel, 2019, s.1). Bu amaçla gerçekleştirilen değişim programları yurttaş diplomasisi aracı olarak etkin bir şekilde kullanılabilir. Erasmus+ projesi kapsamında Avrupa Birliği ülkeleri ve program ülkeleri arasında gerçekleştirilen "Gönüllü Elçilik" programı ile farklı zaman aralıklarında Macaristan ve İtalya'da bulunan öğrencilerin bulunduğu ülke vatandaşları ile kurdukları iletişim ve etkileşim araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Uluslararası değişim faaliyetlerinden yararlanan vatandaşlar, gittikleri ülkelerde kendi ülkelerini ve kendi kültürlerini iki yönlü iletişim aracılığıyla anlatmakta; yabancı ülkeleri ve yabancı kültürleri daha yakından tanımaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, yurttaş diplomasisi unsuru olarak değerlendirilen gönüllük programlarının, ülkeler arası karşılıklı dayanışmanın, anlayışın ve iş birliğinin gelişmesi ve uzun vadede karşılıklı ön yargıları ortadan kaldırması üzerindeki rolü konusunda bir araştırma gerçekleştirmektir.

Yurttaş diplomasi konusuna odaklanan bu makale çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci ve ikinci bölümde araştırmaya dayanak sağlayan literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise araştırma yer verilmiştir. Bu bağlamda; birinci bölümde literatür taramasından elde edilen bilgiler doğrultusunda kamu diplomasisi ve yumuşak güç ile ilgili kavram ve açıklamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise yurttaş diplomasi ve yurttaş diplomasinin uygulama alanlarından biri olan Avrupa Gönüllü Hizmetleri Projeleri ile ilgili literatürde yer alan bilgiler değerlendirilmiştir. Üçüncü bölüm olan araştırma kısmında ise Tirebolu Belediyesi tarafından koordine edilen Avrupa Gönüllü Hizmetleri projesi ile Macaristan ve İtalya'ya giden katılımcılarla gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerde elde edilen verilerin ele alınıp incelenmesi ile ortaya konan niteliksel bir araştırmanın sonucundan oluşmaktadır.

1. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç

Günümüz dış politikalarında sürdürülen klasik diplomasi anlayışıyla birlikte yeni bir diplomasi modeli olan gönüllere hitap etme ve cazibeyi odak noktasında tutan kamu diplomasi modeli gittikçe önem kazanmaktadır. Bu yeni diplomasi modeli, dijital entegrasyon süreci (kitle iletişim araçları) ile birlikte gelen haberleşme kanallarının yaygınlaşması ve diplomasi faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve gelişmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum diplomasideki dönüşümü de beraberinde getirmiştir (Kocabıyık, 2019, s.164-165).

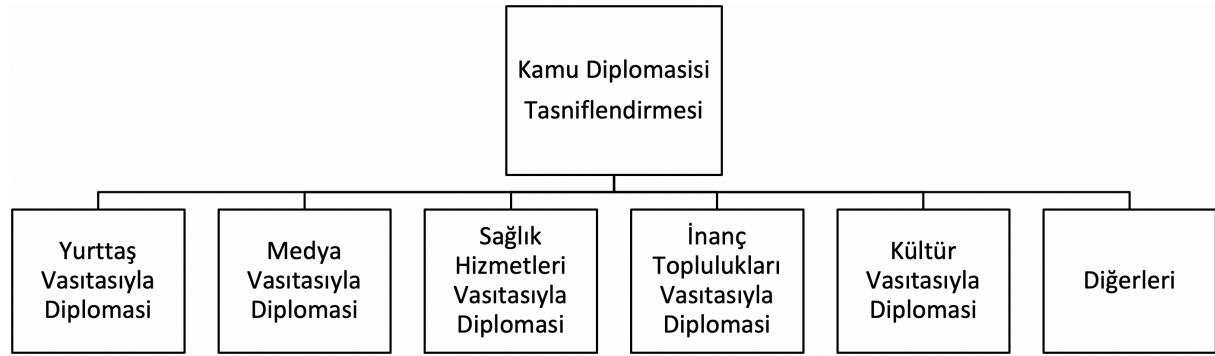
İlk olarak Edmund A. Gullion tarafından kullanılan kavram, uluslararası ilişkiler sürecinin geleneksel diplomasi dışında kalan alanlarını kapsamaktadır. Bu süreç, devletlerarası kamuoyu oluşturulması, özel kuruluşların etkileşimi, dış ilişkiler, diplomatlar, yabancı meslektaşlar arasındaki iletişim ve kültürlerarası iletişimi içermektedir (<http://fletcher.tufts.edu/murrow/diplomacy.html>). Bu yönüyle kamu diplomasisinin, öznesini geleneksel diplomasideki devlet yerine özel gruplar (sivil toplum aktörleri) oluşturur hale gelmiştir. Buradan hareketle devletlerin küresel ilişkilerdeki süreçlerde bireyler ve özel grupları dâhil tüm aktörleri dış politika ve diplomasi alanına eklemeliğini söyleyebiliriz (Ekşi, 2014, s.82).

Propaganda kavramının kirlenmesi ve pejoratif (kötüleyici) anlam kazanması, samimiyetin sorgulanması, tek taraflı ve her zaman doğru olmayan unsurlara dayanmasının yanı sıra karşılıklı etkileşimi artıran yeni bir kavram ve konsepti gerekli kılmıştır (Kılıçoğlu & Yılmaz, 2019, s.28). Stratejik bir iletişim aracı olan kamu diplomasisi, propagandadan farklı olarak ikna edici, objektif, toplumu sınırlandırmadan, hemen herkesin anlayabileceği bir iletişim dili oluşturmaktadır (Cull, 2009, s.1). Temelde her iki kavramın ortak noktası kamuoyunu etkilemektir. Ancak propaganda kamuoyunu etkilemenin ötesinde yönetmeyi amaçlar, bunu da çarpıtılmış bilgilerle yapmaktadır. Oysa kamu diplomasisinde amaç, doğru bilgilendirme aracılığıyla kamuoyunu etkilemeye çalışmaktır (Ekşi,

2014, s.100). Bu yönüyle kamu diplomasisi, enformasyon sürecinde klasik diplomasiden farklı olarak iletişimden halkla ilişkilere kadar çeşitli araç (kitle iletişim araçları), yöntem ve faaliyetler yürütmektedir (Ekşi, 2014, s.88). Kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkili olabilmesi adına devlet, hükümet ve hükümet dışı aktörlerin birlikte diğer ülkelerin kamularıyla ilişki kurmaları ve bu ilişkilerin monologdan ziyade diyalog üzerine kurulan bir ilişki düzenine dayanması gerekmektedir (Cowan & Arsenuit, 2008, s.10-30). Örneğin, geleneksel diplomasi teknoloji olarak radyo, yazılı basın ve sabit telefonları kullanırken; kamu diplomasisi uydu, internet, canlı haberler ve cep telefonlarını kullanmaktadır. Geleneksel diplomasi, mesaj vermeye; kamu diplomasisi ilişki geliştirmeye odaklanır (Özdağ, 2017, s.326).

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve çift yönlü iletişim ile birlikte bu yeni kamu diplomasisinde hükümet dışı kurumların etkisi artmaktadır. Bu etki ile birlikte önceleri hükümetler tarafından uygulanan sert güç yerini yumuşak güce bırakarak imaj, algı, itibar vb. iletişim yönetimi stratejilerinin önemi artmıştır (Cull, 2009, s.12-13).

Şekil 1: Kamu Diplomasisi Tasniflendirmesi

Kaynak: Yukarıda verilen kamu diplomasi tasniflendirmesi yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıda verilen Şekil 1.'de görüldüğü üzere kamu diplomasisi modeli sağlık hizmetlerinden, kültürlerarası iletişim sürecine ve dolayimli etkileşime⁵ kadar çok yönlü bir kullanım alanında yürütülmektedir.

Kamu diplomasisi ile devletler yabancı halk ve diğer ülkelerin insanlarıyla iletişime geçerek ülke hakkında olumsuz bilgi, stereotipleri değiştirerek, ülkeler, toplumlar arasında olumlu bakış açılarının tohumlarını ekmeyi amaçlar (Ekşi, 2014, s.88). Kişilerin birbirleriyle sürekli olarak etkileşim halinde olması ve samimi diyalog kurma olanağı bulması ülke tanıtımı için fırsat oluşturmaktadır.

Değişen bu diplomatik konjonktür beraberinde yumuşak güç kavramını ortaya çıkarmış ve kamu diplomasi tartışmalarının odak noktası haline getirmiştir. Nye; yumuşak güç kavramını diğer ülkelerin vatandaşlarını etkileme ve cezbetme politikasına dayandırmaktadır. Yumuşak gücün bileşenleri Nye (2014) göre; kültür, siyasi değerler ve dış politika olduğunu savunurken, Gilboa (2008) ise, ülkenin değerlerini, politikalarını ve kültürünü çekici kılmakta elde edilen bir süreç olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, kamu diplomasisinin siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, kültürlerarası iletişim, ekonomi, halkla ilişkiler gibi disiplinlerden beslenen disiplinler arası bir alan olduğunu söyleyebiliriz.

⁵ Dolayimli etkileşim, mekân, zaman her iki bağlamında uzakta olan bireylere enformasyon ya da sembolik içeriğimi aktarılması imkânını sağlayan teknik medyanın kullanımını içermektedir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: (Thompson, 2008, s.132).

Bir ülke dış politikada istediği hedeflere ulaşmak amacıyla sert güç unsurlarını (askeri müdahaleyi, baskıyı ve dayatmayı) kullanabileceği gibi yumuşak güç unsurlarını da (çekiciliği, kalkınmayı ve yenilikçiliği) kullanabilir.

Özetle, kamu diplomasisi ve yumuşak güç arasındaki ilişkiye bakıldığında, kamu diplomasisinin uluslararası ilişkilerde halka zor kullanmadan ikna etmeyi amaçlayan, yumuşak gücün uygulamaya dönüşmüş hali olduğunu söyleyebiliriz (<http://kamudiplomasisi.org/demo/images/stories/aslisancar.pdf>).

2. Yurttaş Diplomasisi

Uluslararası ilişkiler düzleminin değişen alt yapısından dolayı ülkeler artık diplomatik ilişkilerde yalnızca siyasal ilişkilere yoğunlaşmamakta, bunun yanı sıra bireylere de diplomatik ilişkilerde bazı sorumluluklar yüklemektedir. Uluslararası düzenlenen çeşitli programlar sayesinde bireyler farklı ülkelerdeki bireylerle etkileşimde bulunarak birbirini tanıma ve ülkesini tanıtmaya olanağı elde etmektedir.

Kamu diplomasisinin bir alt uygulama alanı olarak görülen yurttaş diplomasisi, kişilerarası iletişim sürecine dayanmaktadır. Yurttaş diplomasisi, karşılıklı diyalogu esas alan sembolik ve anında geri bildirimlerin alındığı kültürlerarası iletişimin kurulmasını sağlamaktadır. Bu sayede, iletişim halinde buldukları kişilere ulusal değerlerini ve çıkarlarını yüz yüze aktarma fırsatı yakalayan vatandaşlar, kültürlerarası diyalogun kurulmasında bir köprü görevi görmektedir (Karlı & Özel, 2019, s.2).

Kamu diplomasisinin, yurttaş diplomatı bir ülkenin dışarıda eğitim gören ya da hayatını ikame ettiren vatandaşlarıdır. Bu vatandaşlar, hükümet tarafından görevlendirilmiş temsilcisi olmadıkları için, gönüllük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen iletişimde, aktarılan enformasyon yerel ev sahiplerinin gözünde daha inandırıcı olabilmektedirler (Potter, 2002, s.58). Yurttaş diplomatının ülkesi hakkında oluşturacağı merak duygusu ve ülkesine ait özellikleri içeren kültürel etkinlikler düzenlemesi kamu diplomasisi açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü, gönderilen kişiler gittikleri ülkelere bilgi, değer ve kültür taşıırken aynı zamanda ülkelerinin temsilinde önemli roller oynamaktadır (Yun ve Toth, 2009, s.500).

Ekşi, yurttaş diplomasisini (citizen diplomacy) "kültür elçiliği" olarak nitelendirmiştir. Yurttaş diplomasisinde bireyler kültür elçisi olarak ülkenin imajını, değerlerini, tarihini, kültürünü ve politikalarını yansıtır (Ekşi, 2014, s.206). Cull ise, değişim programı ekseninde gerçekleşen yurttaş diplomasisini "değişim diplomasisi" olarak kavramsallaştırmıştır. Değişim diplomasisi, bir aktörün uluslararası ortamı yönetmek için vatandaşlarını yurtdışına göndermesi ve karşılıklı olarak yurtdışındaki vatandaşları öğrenim veya çalışma için kabul etmesi olarak tanımlanabilir (Cull, 2009, s.20). Erzen'de "değiş tokuş diplomasisi" ekseninde yürüttüğü tartışmasını ülkelerin eğitim ve sivil diyalogların geliştirilmesi konusunda çok uzun dönemi kapsayacak şekilde karşılıklı olarak gerçekleştirilen faaliyetlerin (kişi, tecrübe, fikir, program) paylaşımı ve alışverişi olarak ifade etmektedir (Erzen, 2014, s.57).

Yurttaş diplomasisi sayesinde ülkelerin daha önce duyulmadık yerleri keşfedilerek çok farklı deneyimler elde edilebilmektedir. Devlet dışı kişi ve kurumlarca yürütülen bu faaliyetler gönüllülük esasına dayandığı için güvenilirlik açısından daha etkili olmaktadır. Devlet tarafından yapılan faaliyetler propaganda olarak görülmekte ve güven vermemektedir. Yurttaş diplomasisinin bir diğer avantajı ise anında etkinin görülebilmesi ve geri bildirim hemen alınarak değerlendirilebilmesidir. Aynı zamanda karşıdaki kişinin mesajı doğru alıp almadığını görmek, düzeltmek ve karşıdaki kişinin tutumuna göre mesajı şekillendirmek mümkündür.

Yukarıda verilen tartışmalarda görüldüğü gibi yurttaş diplomasisi, ülkelerin uluslararası arenada kendi kültür, politikalarını tanıtmaya amacıyla gerçekleştirdikleri karşılıklı davet ve müzakere sürecidir. Ayrıca bu sürecin kişiler tarafından yürütülmesi ve yönetilmesi ülkeler için avantajlı bir durum oluşturmaktadır. Hem tanıtım için

ekstra bir maliyet gerekmemekte hem de daha güvenilir ve sağlıklı bir etkileşimle sonuçlanmaktadır.

Özetle, yurttaş diplomasinin eğitim, kültürel diplomasi ekseninde tartışmalardan beslendiği ve bu alanların çalışmaları bağlamında şekillendiğini söyleyebiliriz.

2.1. Yurttaş Diplomasinin Uygulama Alanlarından Biri Olan Avrupa Gönüllülük Hizmetleri Projeleri

Gönüllü, herhangi bir karşılık ya da çıkar beklemezsizin içinde bulunduğu toplulukta bir işi yapmayı kendiliğinden üstlenen kişidir (Ardahan, 2015, s.25). Gönüllülük çalışmalarında bireyin kazanç beklentisi olmazken, içine girdiklerinde kazanmış olduğu yetkinlikler büyük avantajlar sağlamaktadır. Gönüllülük sayesinde birey bilgi, deneyim, enerji, hoşgörü, paylaşımcılık, profesyonel yaklaşım, sorumluluk üstlenme gibi gündelik ve çalışma hayatında kullanabileceği kazanımlar elde etmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde birçok gönüllülük faaliyeti yürüten kurum veya kuruluşlar bulunmaktadır. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren kuruluşlardan birisi de Türkiye Ulusal Ajansı'dır.

Türkiye Ulusal Ajansı, "Eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki Avrupa Birliği programlarını en etkin şekilde yürüterek vatandaşlarımız ile kurum ve kuruluşlarımızın bu programlardan azami şekilde istifade etmelerini temin etmek" misyonu ile Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde kurulmuştur (<https://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon/>). Türkiye Ulusal Ajansı'nın yürütmüş olduğu bu projelerin gençlik ve gençlik çalışanları, eğitim alan bireyler, eğitim verenler, kurum veya kuruluşlar için pek çok fırsatları bulunmaktadır. Bu projeler; staj hareketliliği, öğrenme hareketliliği, gönüllülük programları, ulusal hareketlilik, politika reformuna destek ve kısa süreli eğitim olarak çeşitli şekillerde yürütülebilmektedir.

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından hazırlanan programlardan birisi olan Avrupa Gönüllü Hizmeti, 18-30 yaş yelpazesindeki gençlerin mezuniyet ve dil gibi özelliklerine çok fazla dikkat etmeden en az 2 ay, en fazla 1 yıl olacak şekilde Avrupa'da program dâhilinde bulunan istedikleri bir ülkede gönüllü çalışmalarda yer almasını sağlamaktadır. Bu programın amacı, gençlerin yabancı dillerini geliştirmesini sağlamak, kültürlerarası iletişim becerilerini artırmak, hiç tanımadığı bir ortamda çalışabilmesine katkıda bulunmak ve yeni iletişim stratejileri öğrenerek ülkemize döndüklerinde kazandıkları özgüven ile iş piyasasında kendilerini göstermelerini sağlamaktır. Bu program kapsamında gönüllülerin vize, sigorta, ulaşım, konaklama, yeme-içme gibi ihtiyaçlarını karşılamakta ve aylık belli bir miktarda cep harçlığı verilmektedir (<http://avrupagonulluhizmeti.com/41-soruda-agh-nedir/>). Uluslararası gönüllülük programları bireye eğitim ve öğrenme açısından değer katan bir araç olarak görülmektedir.

Gönüllülük hizmeti için Avrupa'ya gitmek isteyen kişi öncelikli olarak gönderen bir kuruluş bulmaktadır. Gönderici kuruluş bir Sivil Toplum Kuruluşu, Dernek, Vakıf veya Belediye olabilmektedir. Sonrasında ise gönüllü programına katılmak isteyen kişi, gerekli olan İngilizce özgeçmiş, projeyi neden istediğini açıklayan bir motivasyon mektubu hazırlanmakta ve ilgili birime şahsen veya posta/elektronik posta ile başvuruda bulunmaktadır. Bunların sonucunda ilgili birimlerce gerçekleştirilen değerlendirmede kabul veya ret alma durumuna göre geri kalan hukuki süreç gönderen kuruluş ve katılımcı ile birlikte yürütülmektedir (<http://avrupagonulluhizmeti.com/agh-ye-nasil-basvuru-yapilir/>).

3. Araştırmanın Konusu/Problemi

Araştırmanın konusunu yurttaş diplomasinin uygulama alanlarından biri olan Avrupa Gönüllülük Hizmetleri Projeleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Tirebolu Belediyesi tarafından koordine edilen proje kapsamında 2019 yılında Macaristan ve İtalya'ya giden katılımcılar ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların gittikleri ülkelerde yurttaş diplomasinin faaliyetleri kapsamındaki kültürlerarası diyalogları, kazanımları ve bu doğrultudaki geri bildirimleri araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın problemini ise, programın koordine edilmesi ve yurttaş diplomasi sürecinin yönetilmesi noktasında stratejik iletişim yönetimi sürecinin tamamlanamamış olması oluşturmaktadır. Bu tespit katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşmelerde elde edilen verilerle desteklenmiştir.

“Türkiye’de ve İtalya’da bizlere mentorluk eden kişilerin ilgisiz oluşu bu programa olan güvenimi azalttı. Türkiye’de bu konu ile ilgilenen kişilerin bizleri yeterince bilgilendirmemiş olması, İtalya’daki ilgili kişinin de ihtiyaçlarımız konusundaki duyarsızlığı güven kaybının sebeplerindedir.” (K2)

“Projeye başvurduğumda gönderici kuruluşumun anlaşmalı olduğu iki kurum vardı ve bunlardan bir tanesi Macaristan diğeri ise İtalya’da bulunmaktaydı. Etimoloji üzerine çalışmak istediğim için İtalya projesine katılmak istemiştik fakat dahil olamadım.” (K25)

3.1. Araştırmanın Amacı

Kamu diplomasisinin bir unsuru olan yurttaş diplomasisinin boyutlarını, Türkiye’nin uluslararası misyonunu, stratejik iletişim yönetimi faaliyetleri olan; algı, imaj ve bilgi yönetimi, kültürlerarası iletişim, hatırlanma bağlamında değerlendirmek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma diplomasi anlayışında yaşanan değişim süreciyle beraber popüler bir alan olan değişim diplomasi faaliyetlerinin, sürdürülebilir politikalarla desteklenmesi ve Türkiye’nin uluslararası konjonktürde tanıtılması konusunda fayda sağlayacaktır.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yapılan akreditasyon çerçevesinde yetkilendirilmiş, Tirebolu Belediyesi tarafından 2019 yılında koordine edilen Avrupa Gönüllük Hizmetleri (European Volunteers Service) kapsamında “Let’s Do It!” projesine ilk olarak katılan 25 katılımcı ile sınırlandırılmıştır. Bu katılımcılar Tirebolu Belediyesi’nin Avrupa Gönüllük Hizmeti projesi kapsamında yurtdışına göndermiş olduğu ilk gönüllülerden oluşmaktadır. Ancak 25 katılımcı içerisinde 7 katılımcı görüşme talebine dönüş yapmadığı ve görüşmek istemediği için görüşme gerçekleştirilememiştir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma niteliksel bir analize dayanmaktadır. Avrupa Gönüllük Hizmetleri kapsamında Tirebolu Belediyesi tarafından 2019 yılında İtalya ve Macaristan’a giden katılımcılar ile araştırmanın soruları bağlamında derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.5. Araştırma Soruları

- 1) Gençlik programı kapsamında gittiğiniz ülkede Türkiye hakkında yorumlar nelerdir?
- 2) Gençlik programlarının Türkiye hakkında ön yargıların kırılmasındaki rolü nedir? (Karşılaştığınız ön yargılı tutumlar bağlamında değerlendirebilirsiniz.)
- 3) Gönüllülük ve değişim programlarını kültür elçiliği kapsamında nasıl değerlendirirsiniz? (Gittiğiniz ülkede Türkiye hakkında kültürel değerlerin aktarılması ve kültürlerarası diyalogun geliştirilmesi noktasında ne gibi etkileriniz olmuştur?)
- 4) Türkiye hakkında hangi bilgi kaynakları hatırlanmada etkili olmuştur? (Aşağıda verilen seçenekler dışında da eklemeler yapılabilir)
 - a) Yemek Kültürü
 - b) Yaratıcı Endüstri (Dizi, Film, Dijital Oyun vb.)

c) Spor Faaliyetleri

d) Diğer.

5) Gençlik programı kapsamında bulunduğunuz süre içerisinde ne gibi kazanımlarınız olmuştur?

6) Araştırmanın soruları dışında ilgi çekici ve eklemekte yararlı olduğunu düşündüğünüz noktalardan da bahsedebilir misiniz?

3.6. Araştırma Bulgu ve Yorumları

Araştırmanın bu bölümünde, Avrupa Gönüllük Hizmetleri kapsamında Tirebolu Belediyesi tarafından koordine edilen öğrenci değişim programı, yurttaş diploması kapsamında ele alınarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, yurttaş diplomasısında; kültürlerarası iletişim, imaj ve algı yönetimi, hatırlanma, bilgi yönetimi başlıkları aracılığıyla sunulmuş ve her birine dair değerlendirme yapılmıştır. Alan araştırmasından yararlanan bu çalışmada elde edilen verilerin orijinalliği korunarak aktarılmıştır. Proje kapsamında gönderilen toplamda 25 katılımcıdan 18'i ile görüşme gerçekleştirilebilmiştir. Kaynak kişilerle yapılan görüşmeler Covid-19 salgını nedeniyle Sesli ve Görüntülü Arama, WhatsApp ve E-posta aracılığıyla birebir gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Gönüllük Programına Katılanların Demografik Dağılımı

Grup	Katılımcı Kodu	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Katılım Süresi	Gittiği Ülke
1.GRUP	K1	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K2	26	Kadın	Yüksek Lisans	2 Ay	İtalya
	K3*	27	Kadın	Lisans	2 Ay	
	K4	23	Erkek	Lisans	2 Ay	
	K5	22	Erkek	Ön Lisans	2 Ay	Macaristan
	K6	26	Kadın	Yüksek Lisans	2 Ay	
	K7	26	Erkek	Yüksek Lisans	2 Ay	
	K8	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K9	29	Erkek	Lisans	2 Ay	Macaristan
	K10*	24	Erkek	Lisans	2 Ay	
2.GRUP	K11	21	Kadın	Lisans	6 Ay	İtalya
	K12	26	Kadın	Yüksek Lisans	6 Ay	
	K13	26	Erkek	Lisans	6 Ay	
	K14	23	Erkek	Lisans	6 Ay	
	K15	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K16	22	Kadın	Lisans	6 Ay	Macaristan
	K17	25	Erkek	Lisans	6 Ay	
	K18	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K19	25	Kadın	Yüksek Lisans	6 Ay	Macaristan
	K20	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
3.GRUP	K21	20	Kadın	Lisans	6 Ay	İtalya
	K3*	27	Kadın	Lisans	6 Ay	
	K22	23	Erkek	Lisans	6 Ay	Macaristan
	K23	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K24	Görüşmeyi kabul etmemiştir.				
	K25	24	Erkek	Lisans	6 Ay	Macaristan
	K10*	24	Erkek	Lisans	6 Ay	

Yukarıda verilen Tablo 1’de görüldüğü üzere 2019 senesinde gönüllü hizmetine katılan 25 farklı kişi bulunmaktadır. Birinci ve ikinci grupta 10’ar gönüllü bulunurken üçüncü grupta 5 farklı gönüllü bulunduğu görülmektedir.

Tirebolu Belediyesi Avrupa Gönüllü Hizmetleri kapsamında İtalya ve Macaristan’a toplamda 25 farklı kişi göndermiştir ve programa katılan gönüllüler içerisinde sorularımıza 18 kişi geri bildirim sağlarken 7 gönüllü de dönüşte bulunmamıştır.⁶

3.6.1. Yurttaş Diplomasinde İmaj Yönetimi

Stratejik bir iletişim aracı olan yurttaş diplomasisi Türkiye’nin imaj ve itibar yönetimi açısından önem taşımaktadır. Uluslararası arenada Türkiye hakkında oluşturulan olumlu imaj dış politikada prestij kazanılmasına zemin hazırlamaktadır.

Katılımcılara yurtdışında buldukları süre içerisinde Türkiye hakkında karşılaştıkları izlenimler sorulmuş; Türkiye hakkında imajın oluşmasındaki bilgi kaynağı hakkında düşünceleri öğrenilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde gittikleri ülkelerde Türkiye’nin imajında; medya, deneyim, kültürel çekicilik ve tarihsel öğelerin etkili olduğu saptanmıştır.

Özellikle üretilen haber içeriklerinin bazılarının kara propaganda amaçlı kullanıldığı ve kamuoyunda Türkiye algısının zedelenmesine yol açtığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda kitle iletişim araçları aracılığıyla Türkiye hakkında oluşturulan olumsuz imaj hakkında (K2, K3, K7 ve K16) görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır;

“Bu soruyu tek bir olayla genellemek yanlış olur diye düşünüyorum fakat yaşadığım olaya istinaden İtalyanların Türkiye’yi tehlikeli bir yer olarak gördüğünü, Türkiye’de sürekli bombaların patladığını ve masum insanların katledildiğini düşündüğünü söyleyebilirim. Bu tarz düşüncelere kapılmalarının sebebini ise medyalarında yer alan yalan haberlere bağlamak yanlış olmayacaktır. Çünkü Türklerin Suriye’deki masum insanları korumak için başlattıkları harekât İtalyan basınında “Erdoğan’ın Türk Ordusu Suriye’de Kürtleri Öldürüyor” başlığı ile sunulmuştur” (K2). (K3) ise bu durum ile ilgili şu yorumda bulunmuştur: “Türkiye’de daha önce bulunmamış insanların yorumları, Türkiye’nin tehlikeli bir yer olduğu yönündeydi.” Bir başka katılımcı olan (K7); “Haberler, diziler vb. çeşitli medya programlarından elde ettikleri izlenimlerden dolayı olumsuz bir izlenimimiz vardı.” Yine bir diğer katılımcı olan (K16) ise; “Ülke hakkında belirli bir kesimin ön yargılarını yenmeleri sonucu güzel düşünceleri bulunmalarına karşın, belirli bir kesim terör ülkesi konumunda olmamızdan çekinmektedir” şeklinde ifade etmiştir.

Yukarıda verilen örnekler Chomsky’nin “Medya Denetimi” isimli kitabındaki düşüncelerini destekler niteliktedir. Chomsky, “Medya Denetimi” adlı kitabında medyanın çarpıtmaları ve sansürü üzerinde durmaktadır. Medyanın uluslararası arenada rıza üreten, algıyı denetleyen ve halkın davranışını biçimlendirmek için kullandığı mekanizmaları tartışmaktadır. Devlet güdümünde televizyon ve gazetelerin aslında iktidarın tekelinde olduğunu, gerçekleri görmezden gelerek yapılanlara kalıplar, nedenler bulmak ve yönetimi halklı çıkarmaktan başka bir şey olmadığından bahsetmektedir (Chomsky, 1991, s.8).

Türkiye’nin uluslararası imajında tarihsel öğeler, kültürel çekicilik ve deneyim kültürlerarası diyalogun geliştirilmesinde pozitif etki yaratmıştır. Bu saptama görüşmeciler (K23, K25, K4 ve K19) tarafından farklı örnekler

* Avrupa Gönüllü Hizmetleri projesinden iki kere faydalanmıştır.

⁶ Çalışmanın genelinde katılımcıların ilgili sorulara benzer içerikte örneklerle yer vermelerinden dolayı tekrara düşmemek adına tamamının görüşleri yansıtılmamıştır.

üzerinden aktarılmaktadır: “Macar halkı Türkiye’yi ve Türk insanını sevmektedir. İki ülke arasındaki ilişkilerin tarihsel boyutu sebebiyle de kültürel ortaklıklar mevcuttur; bu kültürel ortaklıklar bir Türk ile bir Macar’ın iletişim kurmasına zemin hazırlamakta, iletişimini kolaylaştırmaktadır” (K23). Bir başka katılımcı olan K25 ise bu soruya şu şekilde yanıt vermiştir: “Macar halkı tarafından proje boyunca Türkiye ve Türk halkı için ortak tarihimiz ve ülkemiz adına güzel geri dönüşler edindim.” (K4) ise, “Türk insanın sıcakkanlı olduğu, Türkiye’nin tarihsel ve turistik olarak önemli bir yer olduğu.” (K19)’da (K4)’ün yorumuna paralel bir bakış açısıyla bu durumu şu şekilde aktarmaktadır: “Kalıplaşmış bazı yargılar vardı. Bu yargıları yıkmak için elimden geldiğince anlattım. Bunun yanında çok güzel yorumlar da aldım. Macarlar en çok Türkiye’nin doğal güzellikleri hakkında bilgiler ve bu durum onların Türkiye’yi sevmelerine neden olmuş.”

(K6) ve (K7) deneyimin Türkiye’nin uluslararası imajında pozitif rol oynadığını belirtmişlerdir. (K6) “Daha önce ülkemizde bulunmuş insanlarla karşılaştım ve Türklerin sıcakkanlı, misafirperver olduklarından bahsediyordum. Tarkan’ın Mucuk şarkısı bizi birleştiren bir parçaydı.” (K7) ise bu durum ile şu yorumda bulunmuştur: “Türkiye’yi genel anlamda sevdiğini söyleyebilirim ancak bunun yanında yeterince tanımayıp önyargısı olanda yok değil. Türkiye’yi ve gelen biz gibi misafirleri seviyorlar ve ülkemizi çok merak ediyorlar. Orada bulunduğum süre içinde ilişkide bulunduğum insanlardan birkaçı ülkemizi ziyarette bulundular.”

Özetle, katılımcıların ilgili soruya verdikleri yanıtlar, yurttaş diplomasinin Türkiye’nin imaj yönetimi politikaları bağlamında önemli olduğunu göstermektedir. Yanlış bilinen algıların tersine düzeltilmesi, propagandanın kaynağının tespit edilmesi ve bilgi kaynağı oluşturulması noktasında yurttaş diplomasi faaliyetlerinde yer alan katılımcılara büyük iş düşmektedir.

3.6.2. Yurttaş Diplomasinde Algılama Yönetimi

Yurttaş diplomasisi kaynak ile alıcı arasındaki ilişkisel düzlemde geribildirim anında sağlanmasından dolayı Türkiye ile oluşan/oluşabilecek dezenformasyonu önleyebilecek bir zemin hazırlayabilir. Bu noktada Türkiye’nin dünya üzerinde oluşan ve oluşabilecek ön yargıları tersine çevirmek için yurttaş diplomasi programları fırsat niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda Türkiye’nin yurttaş diplomasisi politikasını uygulanabilir ve desteklenebilir bir alt yapıyla oluşturması oluşan yanlış algıların düzeltilmesini sağlayacaktır.

Katılımcılara yurtdışında buldukları sürede gençlik programlarının Türkiye hakkında ön yargıların kırılmasındaki rolünün ne olduğu sorusu sorulmuştur. Katılımcılar verdikleri cevaplarda gittikleri ülkelerde Türkiye hakkında algı kaynağını tersine çevirmek adına yapmış oldukları kişisel çabaların etkili oldukları saplanmıştır. Ayrıca katılımcıların bir kısmı (K3, K11, K10, K19, K9, K14, K6, K21, K25 ve K5) Türkiye algısının oluşmasında üç önemli noktaya temas etmişlerdir. Bunlar; Türkiye’nin jeopolitik konumu, oryantalizm ve tarihsel ön yargılardır. Bazı katılımcılar da (K23, K7 ve K17) olumsuz algıların yıkılması ve doğru bilgilendirilmenin yapılması noktasında Avrupa Gönüllük Hizmeti programının liyakat çerçevesinde yapılması gerekliliği noktasında önerilerde bulunmuşlardır. “Bu tür değişim programları sayesinde farklı ülkelerdeki kişilerle uzun süre vakit geçirme ve kendi kültürüne ait çeşitli öğeleri tanıtmaya şansına sahip oluyorsun. Birlikte vakit geçirme imkânı sayesinde de insanların önyargıları yıkılıyor ve ülkeye ait kafasına takılan soruları birbir o ülkenin vatandaşına sorarak cevap alıyor” (K3). (K11) ise “Türkiye dendiğinde de insanların aklına tek tip insan geliyor bu da tamamen bilgisizlikten kaynaklı. Genelde herkesin aynı din ve görüşlerde olduğu düşünülüyor fakat değişim programı sayesinde aynı ülkeden çok farklı tipte insanla tanıştıkları için ön yargılar hızlı bir şekilde kırılıyor.” Diyerek Türkiye’deki kozmopolit yapıyı yansıttığını belirtmiştir. Bir başka katılımcı olan (K10) bu soruya şu şekilde yanıt vermiştir: “Türkiye’nin tehlikeli bir yer olduğu düşüncesiyle karşılaştığımda bunun doğru olmadığını ve Türkiye’nin ne gibi güzel özelliklere sahip olduğunu anlatma fırsatım oldu. Aynı şekilde Türk insanlarına karşı duydukları ön yargı da beni tanıdıklarında aslında hiç de düşündükleri gibi kötü olmadığını yönünde kırılmış oldu. Daha önce Türkiye’nin tehlikeli olduğunu düşünen insanla-

rın, Türkiye'ye gelip ziyaret etme planları yapabilecek şekilde tutumları değişmiş oldu" sözleriyle ifade etmiştir. Katılımcılardan (K19) ve (K9), oryantalist bakışın etkisiyle Türkiye'nin kapalı bir toplum yapısıyla eşdeğer görüldüğü ve Müslümanlığa özgürlükleri kısıtlayıcı bir din olarak bakıldığını ifade etmişlerdir. (K19): "Bence bu programların rolü çok fazla. Ben bu konuda çok fazla kişinin düşüncesini değiştirdiğimi düşünüyorum. Tesettürlü bir kadın olarak dinimiz konusunda var olan kalıp yargıları yıktım. Onlar için baskıcı bir din olarak kabul edilen Müslümanlık dinini elimden geldiğince özgür bir din olarak yansıtmaya çalıştım." Bir diğer katılımcı olan (K9) ise görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: "Türkiye bir İslam ülkesi olduğu için ve Araplarla Türklerin ayrımını yapmadıklarından Türklerin kadınlara değer vermediğini, aşağılandıklarını düşünüyordular. Ben onlara İslam'ın böyle bir şey olmadığını kadınlara çok değer verildiğini söyledim. Demokrasi ile alakalı Türkiye'de diktatörlük var dediler, ben böyle olmadığını, insanların özgür olduğunu, demokratik bir ülke olduğumuzu söyledim."

Katılımcılar içerisinde proje kapsamında yer alan tek Azerbaycanlı olan (K14) ilgili sorumuza şu şekilde yanıt vermiştir: "Bu sorunuza bir Türk vatandaşı gibi düşünerek cevap veremem. Nedeni Azerbaycan vatandaşı olmam ve bu projeden önce de farklı ülkeleri görerek onların kültürel ve etnik yapılarını aynı zamanda siyasi sistemlerini de bildiğim için, karşıma çıkan ön yargılar beni çok da şaşırtmadı. Biraz yardımcı olmak adına şu yorumu yapabilirim. Türk insanına değil de Türk politikacılara karşı aşırı sert eleştiri ve yorumlara şahit oldum."

Türkiye hakkında oluşan ön yargıların kaynaklarından biride tarihsel ön yargı olduğunu söyleyebiliriz. Bir katılımcı Macaristan'da bulunduğu sürede Romanyalı vatandaşların ön yargılı tutumlarından bahsetmiş ve görüşlerini şu şekilde aktarmıştır: "Romanyalı arkadaşlarımız bize karşı pek sıcak değillerdi. Çok muhabbet etmezdik, ortak bir şeyler paylaşılmazdı, Türk olduğumuz için soğuk olduklarını düşünüyorum." (K6) Bir başka katılımcı olan (K21)'de Türklerin Ermenilere karşı soykırım yapıldığına dair ve barbar bir ülke konumunda oluşan tarihsel ön yargıyı düzeltmek adına kişisel çabasını şu şekilde aktarmaktadır: "Fransız bir arkadaşım vardı, Türkler hakkında sadece lokumu biliyordu ve Arap alfabesi kullandığımızı ve gelişmemiş bir ülke olduğumuzu düşünüyordu. Benim anlattıklarım sayesinde Türkiye'nin de modern bir ülke olduğunu öğrendi. Hatta Türkiye'ye geldi 1 ay kaldı. Gaziantep, Ankara, İstanbul ve Kapadokya'yı sevdiğini belirtti. Fransa'ya döndüğü zaman Orhan Pamuk'un kitabını okumuş. Proje kapsamında karşılaştığım bir diğer olay ise ülkeler arasında tarihi bilgilerin farklı şekillerde aktarıldığıdır. Türkiye'de Ermeni soykırımı olmadığı söylenirken, özellikle Fransa'da soykırımın olduğu söylenmekte ve derslerde bu şekilde işlenmektedir."

Türkiye hakkında oluşan olumsuz ön yargılarda jeopolitik konumun da önemli bir etken olduğu görülmektedir. Jeopolitik konumla ilgili (K10): "Bu program sayesinde Avrupa'nın birçok farklı ülkesinden yaşatılarla arkadaşlık kurma fırsatı yakaladım. Bu arkadaşlıklar sırasında en çok karşılaştığım önyargı Türkiye'nin az gelişmiş bir Orta Doğu ülkesi olarak lanse edilmesiydi. Avrupa'da kalıplaşmış bu önyargıyı kırabilmek gerçekten zor oldu." Bir başka katılımcı olan (K25) ise bu soruya şu şekilde yanıt vermiştir: "Açık bir şekilde belirtmek gerekir ki bulunduğumuz coğrafi konumdan dolayı daha çok Orta Doğu ülkelerine benzer yaşam standartlarımız olduğu düşünülmektedir. Fakat projeye olan katılım ve yarattığı etkileşim tam anlamıyla Avrupa ve Orta Doğu yaşamı arasında bir köprü olduğumuzu gösterme fırsatı tanıyor." Bir diğer katılımcı olan (K5)'de bu soruya şu şekilde yanıt vermiştir: "Çoğu bizi Arap zannediyor, ben bu yargıyı kırmaya çalıştım. Sadece Arap kültürü ile yakınlıklar olduğunu aktardım."

Yukarıda verilen katılımcıların görüşleri Leonard'ın kamu diplomasisi tanımını destekler niteliktedir. Leonard, kamu diplomasisinin ana amacını, köklü ilişkiler inşa etmek olarak tanımlamış ve kamu diplomasisinin diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini, insanlarını anlamak; bakış açılarını paylaşmak, yanlış algıları düzeltmek, ortak paydalar bulmak gibi hedefleri kamu diplomasisinde başlıca hedefler arasında yer aldığını belirtmiştir (Leonard, 2002, s.35).

Bu bağlamda konuyla alakalı katılımcılardan biri görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: “Gençlik programlarının liyakata dayalı bir sistemle yürütülmesi şartıyla söz konusu ön yargıların kırılmasına yardımcı olabilmektedir. Faaliyet için seçilecek olan katılımcının iletişim becerilerinin yüksek, ülkesini iyi tanıyan ve kültür aktarımını gerçekleştirebilecek bir kişi olması gerekmektedir. Aksi takdirde bu tür faaliyetlerin asıl amacı gerçekleşmeyecek ve tırnak içerisinde parlak olmayan kişiler ülkesini kötü temsil edecektir” (K23). Bir başka katılımcı olan (K7) ise görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: “Bu program sayesinde ülkemizden oraya giden insanların ülkemizi bilinen ön yargılardan kurtardığını söyleyebilirim ama tam tersine de sorumluluk sahibi olmayan katılımcılarında kötü imajlar bıraktığını söyleyebilirim. Birçok milletten insanlarla bir arada bulduk ve ülkelerimizi tanıttık, bir araya gelip yemek kültürümüzden örnekler sunduk, yeri geldiğinde kültürümüze ait davranış kalıpları ve söz öbekleri paylaştık. Özellikle Kürt ve Ermeni sorunu hakkında bize önyargıyla baktıklarını söyleyebilirim, yeri geldiğinde bu konuyu da anlattık ve fikirlerinin bir nebze açıklık getirdiğimizi hissediyorum. Bu yüzden bu program kapsamında gönderilecek kişilerin düzgün seçilmesi ve bilgi sahibi olmasına, iletişimi etkin bir şekilde kullanmasına dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kurulacak her yeni iletişim ülkemizin tanıtımında çok daha fazla rol oynayacaktır.” (K17) ise bu konuda: “Bu programların kültür aktarımında güzel bir rolü var. Bu bağlamda giden nitelikli, donanımlı ve entelektüel Türk gençleri bu önyargıların kurulmasında büyük pay sahibi olabilirler. Bunun içinde Türkiye’de yapılacak olan mülakatlarda liyakata önem verilmesi kanaatindeyim.”

Yukarıda verilen katılımcıların liyakatin öneminden bahsetmeleri Brown ve arkadaşlarının görüşlerini destekler niteliktedir. Onlara göre, gençler yurtdışına seyahat ettiklerinde ya da kendi ülkelerinde yabancı uyruklu kişilerle temas halinde olduklarında, ülkeleri için iyi elçiler olmaları gerekmektedir. Bu nedenle yurt dışı programlarına katılacak olan gençlerin iyi derecede donatılması son derece önemlidir (Brown, Megrath & Morgam, 2010, s.77).

Özetle, katılımcıların ilgili soruya verdikleri yanıtlar, yurttaş diplomasinin Türkiye hakkında oluşan yanlış bilinen algıların tersine çevrilmesi noktasında katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca başvuru yapan gönüllüler içerisinden seçim yapılırken mülakat sürecinin daha ciddi ve itina ile yaklaşılması gerekliliğinin de olduğu anlaşılmıştır. Çünkü gönüllü kişiler ülkelerin temsilcileridir. Bu temsil, olumlu şekilde yapıcı bir etki bırakıp yumuşak güce katkı sağlarken, olumsuz şekilde ise, kötü bir izlenim yaratıp ön yargıların oluşmasını sağlayabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle gönüllü elçilerin, entelektüel birikimi (eğitim ve kültür seviyesi), yabancı dil bilgisi, insanlara karşı davranışları ve daha pek çok özelliği seçim aşamasında belirleyici olmalıdır.

3.6.3. Yurttaş Diplomasinde Kültürlerarası İletişim

Türkiye kamu diplomasisi politikaları aracılığıyla oluşturulan merak duygusu ve sempati aracılığıyla kabul sağlama-yı hedeflemektedir. Bu bağlamda katılımcılara yurtdışında buldukları süre içerisinde Türkiye hakkında kültürel değerlerin aktarılması ve kültürlerarası diyalogun geliştirilmesi noktasında ne gibi etkileri olduğu sorulmuştur. Katılımcıların hepsi Türkiye’nin yumuşak gücünü öne çıkarmak amacıyla kişisel çabalar içerisinde yer almışlardır. Bu çaba sonucunda Türkiye’nin tarihini, siyasi liderlerini, dilini, gelenek ve göreneklerini öğretmek amacıyla rehberlik yapmışlardır.

Katılımcılardan (K2, K21 ve K7) Türkiye’nin önemli manevi değerlerini tanıtmaya çabası içerisinde yer almışlardır. (K2): “Kültür elçiliği kapsamında kendi ülkemize ait yemekleri, tarihi eserleri ve doğal güzellikleri aktardım. Ülkemizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü, zaferlerini ve ülkemize katmış olduğu yenilikleri aktardım. Hatta tüm bu anlattıklarım sebebiyle Makedonyalı bir arkadaşım ilerleyen tarihlerde Türkiye’yi ziyaret etmek istediğini dile getirdi.” (K21): “Barış Manço’nun müziklerini dinlettim ve Fransız arkadaşım tarzını, şarkılarını beğendiğini belirtti. Kendisi de çevresindekilere bunu yansıttığını söyledi. Atatürk’ün nasıl bir lider olduğunu ve bizler için yaptıklarını anlattım. Kendisi de Atatürk’ün posterini alıp odasına astığını söyledi.” (K7): “Bir araya geldiğimiz gün-

lerde Türkçeye ait bir takım söz öbeklerini paylaştık ve anlattık, yemeklerimizden örnekler sunduk. Ben şahsen buradan giderken ülkemizin çayından götürdüm ve çok beğenerek içtiler ve hatta alışkanlık kazandılar aynı masa etrafında akşamları birlikte çay içerek kültürel paylaşımlarda bulunduk. Günlük iletişimimiz sırasında bazı davranış kalıplarımızın ve tepkilerimizin ne olduğunu merak ettiklerinde bunları anlattık. Mustafa Kemal Atatürk'ü, bayrağımızı anlattık bizim için değerini yansıttık onlara. Türkler ile kurduğumuz ilişkideki sınırları ve saygıları dolaylı bir biçimde yansıttık."

Katılımcılardan (K3, K4, K5 ve K9) Türkiye hakkında merak duygusu uyandırmak ve çekim merkezi oluşturmak adına gerçekleştirmiş oldukları deneyimleri şu şekilde aktarmaktadır: "İtalya'nın kültürü ile Türkiye'nin kültürü arasında çok fazla benzerlik olduğunu gözlemledim. Farklı olduğu noktalarda bu farklılıkları birbirimize anlatarak kendi kültürlerimizi tanıtmaya ve başka kültürleri daha iyi tanıma fırsatı bulmuş olduk. Yaşayış biçimi, yemekler, aile yapısı, davranış biçimleri gibi birçok konuda kültürümüzün ne şekilde olduğunu tanıtmaya imkânım oldu" (K3). "Türkiye hakkında merak ve ilgi uyandırmak için gelenek ve göreneklerimizden, mutfağımızdan bahsetmeye çalıştım. Onlara Türkiye'ye gelmeleri için tavsiyelerde bulundum" (K4). "Onlara Türkiye hakkında bilgiler aktarmaya çalıştım, Türkiye'ye davet ettim. Macaristan'ın İngilizcesi "Hungary" acaba nerden geliyor diye sohbet geçti, ben de Hunlardan geliyor dedim. Ve onlar bunun sonucunda merak ettiler Hun Türklerini ve Atilla'yı aktardım, anlattım onlara. Hatta Macar ırkını oluşturan etnik kökenin Finler ve Türkler olduğuna inanan bir Macar Profesör olduğunu öğrendim" (K5). Bir diğer katılımcı olan (K9) görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: "Türk yemeklerinden bahsettik, Türk insanının samimiyetinden, hoşgörüsünden, yardım severliğinden bahsettik. Türk-Kürt ayrımının yurtdışında yansıtıldığı gibi olmadığını, herkesin bu coğrafyada barış içinde yaşadığımızı söyledim. UNESCO'nun korumaya aldığı yerlerden bahsettim. Milli ve dini bayramlarımızdan bahsettim. Gelişmekte olan bir ülke olduğumuzdan bahsettim. İklimimizden ve tatil destinasyonu olarak çok avantajlı bir yer olduğundan bahsettim."

Katılımcılardan (K27, K13 ve K12) Türkiye'nin tanıtılmasına yönelik etkinlik yönetimi kapsamında aktif rol almışlardır. (K27) ilgili soruyu şu şekilde yanıtlamıştır: "Bulduğum programın en güzel avantajlarından biri kültürlerarası etkileşim kurmanın kolaylığı oldu. Bunun sebebi orada bulunan herkesin yeni bir kültür öğrenmeye olan açlığıydı. Türk kültürünü tanıtmak bizim için çok kolay oldu. Evlerde yaptığımız Türk yemekleri, beraber dinlenen Türkçe şarkılar, etkinliklerde oynanan geleneksel Türk oyunları ve Türkçe'nin diğer diller ile olan etkileşimini ön plana çıkarmak bunların başlıcaları. Ayrıca bulduğumuz kurumda düzenlediğimiz "Turkish Afternoon" etkinliği kültürümüzü diğer insanlara tanıtmakta bize yardımcı oldu." Bir diğer katılımcı olan (K13) görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: "Genellikle kültür geceleri gibi etkinliklerde Türk mutfağını dansını oyunlarımızı gösterdim." Bir başka katılımcı olan (K12)'de ilgili soruyla ilişkili görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır; "Misafirperverliğimiz İtalyan'ların çok ilgisini çekiyor, bu nedenle belli aralıklarla Türk gecesi düzenleyerek gerek yemeklerimizi gerekse etkinlikler düzenleyerek gerekse yemeklerimizi ve yöresel danslarımızı tanıtarak katkı sağlamaya çalıştım."

Katılımcılardan (K23, K25 ve K17) Türkçe ve Türk dilinin yaygınlaşmasına katkı sağlamak amacıyla mentorluk yaptıkları tespit edilmiştir. Katılımcılardan biri olan (K23) bu soruya şu şekilde yanıt vermektedir: "Gönüllülük faaliyetleri içerisinde bulunduğum gençlik merkezinde Türkçe öğrenmek isteyen kişilerle kurduğum iletişimle bir kültürel alışverişin içerisinde dâhil oldum. Çünkü Türkçe'yi İngilizce olarak öğretmem gerekti ve bunu yaparken Türkçe'yi öğrettiğim gibi Macarca da öğrendim. Bu kültürel alışverişe deyimler, atasözleri ve ortak kelimeler paylaşılan değerler oldu. Bunun haricinde farklı ülkelerden gelen diğer gönüllü arkadaşlarımın yaşayış tarzlarını öğrendim ve Türkiye'deki yaşantıya ilişkin de zihinlerinde güzel bir izlenim bıraktığımı düşünüyorum". Bir diğer katılımcı olan (K25) görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: "Katıldığım projede yerel gönüllüler, diğer ülkelerden katılan gönüllüler ve tanıştığım diğer insanlar ile kurmuş olduğumuz diyalogların büyük bir bölümü genellikle tarihsel süreç ve yaşam şeklimiz hakkında ilerledi. Bunun neticesinde hakkımızda doğru bilinen yanlışları ya da merak

edilen soruları cevaplandırma fırsatım oldu.” Bir başka katılımcı olan (K17)’de soruya şu şekilde yanıt vermiştir: “Olumlu anlamda etkiler bıraktığımı söyleyebilirim. Kalıcı dostluklar, güzel anılar ve sahip olduğum iş ahlakı benim oradaki en güzel kültürlerarası diyalogum olmuştur. Ayrıca Türkçe dersi vermem de diğer yegâne kültür aktarımım olmuştur.”

Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlarda Türkiye hakkında ön yargıların kırılmasında ve kültürel çekim merkezi oluşturmak adına bireysel çaba içerisinde yer aldıkları görülmektedir. Bu çabalar ile deneyimsel bir aktarım sağlanarak yaratılan etki daha güçlü bir şekilde sağlanmıştır. Kültürel etkileşim sağlanırken kişi yalnızca kendi kültürüne ait özellikleri yansıtmakla kalmamaktadır. Bunun yanı sıra karşısındaki kişinin de kültürel özelliklerini öğrenmekte ve bilgi sahibi olmaktadır. Kültürlerarası etkileşim merak duygusunu doğrudan harekete geçirmesi açısından yurttaş diplomasisinde ayrı bir önem taşımaktadır.

3.6.4. Yurttaş Diplomasisinde Hatırlanma

Türkiye kamu diplomasisi politikaları kapsamında birçok projeyi finanse etmektedir. Bu projeler Türkiye’nin uluslararası arenada hatırlanmasını kolaylaştırmaktadır. Katılımcılara yurtdışında bulunan süre içerisinde; Türkiye’nin hatırlanmasında hangi bilgi kaynaklarının etkili olduğu sorulmuş ve Türkiye hakkında bilgi kaynağı konusundaki düşünceleri öğrenilmiştir. Katılımcılar verdikleri cevaplarda gittikleri ülkelerde Türkiye hakkında bilgi kaynağında özellikle dizi-film endüstrisi, spor müsabakaları, tarihi-kültürel miras ve son yıllarda popüler bir faaliyet olan gastronomi turizminin önemli payı bulunmaktadır.

Özellikle katılımcıların büyük bir kısmı Türkiye hakkında bilgi kaynağında yaratıcı endüstrinin katkı sağladığını paylaşmış ve takip edilen dizi ve filmlere (K25, K21 ve K5) ait izlenimlerini de aktarmışlardır. (K25) bu konudaki görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır: “Türkçe hakkında merak sahibi olan pek çok insan tanıdım ve bu konuda da genellikle Türk yapımı dizi-film endüstrisi hakkında çok fazla bilgi sahibi insan rastladım.” Bir diğer katılımcı olan (K21) “Yedinci Koğuştaki Mucize’yi ben izlememiştım Fransız arkadaşlarım bana önerdiler ve Fransa’da en çok izlenen filmler arasında olduğunu söylediler.” (K5) ise ilgili konuyla alakalı görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır; “Çoğu arkadaşım, Çukur, İçerde ve Aşk-ı Memnu izliyordu” diyerek görüşlerini aktarmıştır.

Diğer katılımcıların ilgili soruya verdikleri yanıtlar şu şekildedir: “Türkiye’nin hatırlanmasında tarihi eserleri, doğal güzellikleri, dizi film endüstrisi ve müzikler etkili olmuştur.” (K2). “Türkiye’nin kültürel değerlerinin aktarılması noktasında her hafta bir ülke gecesi düzenleniyordu ve Türkiye gecesinde Türk mutfağından yemekler Türk rakısı sunduk katılımcılara ve hiç Türk mutfağına tatmamış ve rakıyı dememiş insanlara bunları sunarak Türkiye mutfağıyla tanıştırmış olduk” (K14). “Türkiye’nin hatırlanmasında dizi film endüstrisi, spor faaliyetleri ve yemek kültürünün payı fazladır” (K9). Katılımcılardan sadece (K16, K10 ve K22) diğer farklı bir noktaya değinmiş Türkiye’nin hatırlanmasında tekstil sektörü, geleneksel oyunlarımız, yardımseverlik ve misafirperverliğimizin de hatırlanmada etkili olduklarını dile getirmişlerdir. “Türk tekstilinin Macaristan’da ön planda olması, tarihi geçmiş, dizi film endüstrisi ve yemek kültürü Türkiye’nin hatırlanmasında etkili olmuştur” (K16). “Türkiye’nin yemek kültürü ve geleneksel oyunlarımız hatırlanmada etkili olmuştur” (K27). “Yemek kültürümüz, yardımseverlik ve misafirperverliğimiz hatırlanmada etkili olmuştur” (K22).

Katılımcıların ilgili soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda kültürün hatırlanmasında kitle iletişim araçlarının önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Dünyanın McLuhan’ın da dediği gibi küresel bir köy haline gelmiş olması, farklı ülkelerdeki kişilerin birbiri ile etkileşimini kolaylaştırmıştır. Bu etkileşimin oluşmasını sağlayan altyapının oluşturulması ve etkili kullanımı başarı elde edilmesine katkı sağlamaktadır.

Katılımcıların ilgili soruya verdikleri cevaplardaki bir diğer önemli nokta, yaratıcı endüstrisinin⁷ Türkiye'nin hatırlanma kaynağı oluşturulmasında önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin son yıllarda Latin Amerika'dan, Balkanlara, Ortadoğu'ya dünyanın birçok bölgesine Türk dizi ve filmlerini ihraç etmesi hayran kitlesi oluşturma, Türk gelenek ve yaşam tarzlarının sergilenmesi, kültürün hatırlanması gibi konularda yapıcı bir rol oynadığını göstermektedir.

3.6.5. Yurttaş Diplomasinde Bilgi Yönetimi

Yurttaş diplomasini faaliyetleri yeni kazanımların elde edilmesi noktasında önem taşımaktadır. Bu faaliyetleri bilginin yayılması, aktarılması ve depolanmasını sağlayan çok yönlü bir süreç olarak ele alabiliriz. Bilgi yönetimi süreci özellikle katılımcıların geri dönüşlerine yer verilmesi ve bundan sonra programa katılacak kişilere yol göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Katılımcılara yurtdışında buldukları süre içerisinde gençlik programı kapsamında ne gibi kazanımları olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplardan gittikleri ülkelerde kişisel gelişim, akademik ve kültürel kazanımlar elde ettikleri saptanmıştır.

Bu doğrultuda katılımcılardan elde edilen cevaplar şu şekildedir; "Bu değişim programı sayesinde kendime olan güvenim arttı ve farklı kültürleri tanıma fırsatım oldu. Yeni yerler görmemi ve yeni tatlar tatmamı sağladı. Ayrıca yeni diller tanımama da yardımcı oldu" (K2). "Kendi ülkem dışında farklı bir ülkede yaşama deneyimine sahip olmak; bana daha geniş bir bakış açısı kazandırdı. Aslında dünya üzerindeki insanların çok da farklı olmadığını, aynı amaçlar için yaşayarak, aynı şeyler için sevinip üzüldüklerini gördüm. Kişisel anlamda, genel kültür anlamında, insan ilişkilerinde yaşadığım deneyimlerle kendimi geliştirdim. Farklı diller öğrenme imkanına sahip oldum. Kariyer anlamında da kazandığım farklı bakış açılarıyla beni ileriye taşıdığını düşünüyorum" (K22). (K6) ise, "Öncelikle farklı kültürlerden insanlar tanıdım, karşılıklı etkileşim içimde bulunmamız kişisel olarak gelişimime katkı sağladı. Ortak dil olan İngilizce için pratik yapmaya imkânım oldu. Ayrıca 5 ülkeyi bu proje sayesinde gidip gördüm, gezdim, keşfettim." (K10)'da "Bulduğum süre içerisinde en büyük kazanımım evrensel bir dil olarak kullanılan İngilizce'yi kişisel anlamda geliştirmem oldu. Ayrıca katıldığım etkinlikler ve eğitimlerde bireysel gelişimim açısından önemli bir ilerleme kaydettim. Farklı kültürler tanıyıp, bu kültürlerle rahatça etkileşime girdim. Yalnızca internette gördüğüm yerleri canlı canlı görerek keşfetme fırsatı yakaladım." Diğer bir katılımcı olan (K25)'de, "Benim için projenin en büyük kazanımı iletişim kurma konusunda ve kültürel farklılıklar hakkında kendi yaratmış olduğum bariyerleri ortadan kaldırmak olmuştur. İletişim kurarken en basit şekilde karşı tarafa nasıl aktarımda bulunabileceğimi keşfetme noktasında faydaları oldu. Proje içerisinde bulunduğum sürede Fransa'yı ziyaret etme fırsatım oldu ve bu öğrenimini görmüş olduğum dil konusunda büyük artılardan birisi oldu. Ayrıca projeye katılmış olan Fransız bir gönüllü arkadaşım ile diyalog içerisinde bulunmak projenin bana sunmuş olduğu en büyük kazanımlardan birisidir" şeklinde ifadede bulunmuştur. (K4, K7, K16, K17, K19 ve K23) de sırasıyla bu soruya şu şekilde cevap vermişlerdir;

⁷ Yaratıcı Endüstrisi Türkiye'nin dış kamuda tanınması ve hatırlanma sürecinde son yıllarda aktif olarak kullanılan içerik endüstrisidir. Özellikle Türk dizilerinin popülerleşerek yurt dışına açılması ve içeriklerin art arda satılmasını kapsayan süreç 2000 ve sonrasıdır. Haftalık olarak yayımlanan ve Orta Doğu'dan Balkanlara Latin Amerika'ya kadar birçok ülkeye satılan diziler büyük bütçelerle üretilmektedir. (Aslan, 2019: 142-143). Bu diziler sayesinde, Türkiye'nin şehirleri, coğrafi zenginliklerini ve tabii güzellikleri markalaşmıştır. Ayrıca 2019 verilerine göre 350 milyon doların üzerinde ihracat hacmiyle bu alanda Amerika'dan sonra ikinci sıraya konularak marka değerimizin artmasına da zemin hazırlamıştır (https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/kamu-diplomasisi-araci-olarak-turk-dizileri-calistayi-duzenlendi).

“Kişisel gelişim, Arkadaş çevresi, yabancı dil öğrenme ve geliştirme gibi kazanımlarım oldu.” (K4)

“Çok fazla kazanımlar elde ettim ancak genel anlamda öncelikle çok güzel ilişki kurduğum insanlar oldu gerek diğer milletlerden gerekse kendi ülkemden ve halen iletişimimiz devam ediyor. Bunun yanında temel amaçlarımdan biri olan İngilizce dilinde konuşma pratiğime bir katkı sunduğumu söyleyebilirim. Bilmediğim kültürlere ait insanların kültürlerini az da olsa öğrenme fırsatım oldu. Birkaç farklı Avrupa ülkesine gitme fırsatı yaşadım. Kendi ülkem dışında az da olsa bir yaşama deneyimine sahip oldum.” (K7)

“Öncelikli olarak kendime olan güvenim ve cesaretim gelişti. Bunun yanı sıra iletişim becerilerim ve yabancı dilim gelişti. Farklı kültürlerden halen görüştüğüm pek çok arkadaş edindim. Dünyanın farklı bakış açılarını görüp ufku genişlettim.” (K16)

“Gittiğim için çok memnunum ve gururluyum. Bu programda yer almak harikaydı. Edindiğim yabancı dil seviyesi, güzel dostluklar, harika anılar, kültürel kazanımlar ve çeşitli yetkinlikleri kapsayan iş becerileri benim en güzel kazanımlarım olmuştur.” (K17)

“5 tane ülke 10 tane şehir gezdim gördüm ve çok sevdim. Farklı kültürler ve insanlar tanıdım. Yabancı dilime geliştirdim. Cesaretimi sınavım ve 6 ay boyunca bir sürü deneyim kazandım. Hiç tanımadığım bir ülkede hiç tanımadığım çocuklara ders verdim. Kendi kültürümü anlattım. Kısacası 6 aya dolu dolu bir sürü tecrübe yaşadım.” (K19)

“Dil konusundaki farklılıklar ise benim için sürprizler ile doluydu. Çünkü Türkçe ve Macarca arasında çok sayıda benzer kelime bulunmaktadır. Bu benzerlik dil bilgisinde kendini gösterdiği gibi günlük hayatta kullanılan kelimelerde de yer almaktadır. Macaristan’a gelmeden önce böyle bir benzerliğin olduğunu bilmiyordum. Tanıştığım bazı Macar arkadaşlarımda böyle bir benzerlikten haber değillerdi. Macar arkadaşlarımla birlikte bu konu üzerine konuştuğumuz zaman her iki tarafta da gülümseten bir şaşkınlık oluştu. Bu benzerlikte tarihsel süreç içerisinde Osmanlı İmparatorluğu’nun Macaristan’da 150 yıl hüküm sürmesinin de payı vardır. Bu tarihsel geçmiş Macar mutfağında Türk mutfağından izler bulmayı mümkün hale getirmiştir. Örneğin ‘Gulash’ adı verilen Macar Mutfığı’nın en çok bilinen yemeklerinden çorba Türkiye’deki etli patates yemeğiyle hemen hemen aynıdır. Macaristan’da özellikle edebiyat, müzik, resim ve dans alanlarında da birçok şey öğrendim. Örneğin edebiyat dalında Imre Kertesz, resim dalında Mihaly Munkacsy ve Jozsef Rippl-Ronai, müzik dalında Franz Liszt ve dans dalında ise halk danslarını tanıma fırsatı buldum. Bu isimleri bana kazandıran insanlar dil kulüpleri için çalıştığımız ofise gelip İngilizce öğrenmeye çalışan yerel halktan insanlardı. Onları tanıdığım ve bana kattıkları her şey için çok minnettarım.” (K23)

Değişim programı ile hedeflenen temel şey farklı kültürlerin birbiri ile etkileşim kurmasıdır. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde programın temel hedefine ulaştığı görülmektedir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlarda değişim programının bireylere daha özgüvenli, çözüm odaklı, sorgulayabilen ve entelektüel bakış açısı kazanmalarında katkı sağladığını söyleyebiliriz. Katılımcılar, yeni kültürler keşfedip bu kültürler hakkında bilgi sahibi olmasına ek olarak, dilsel kazanımlar da elde etmektedirler. Bunun yanı sıra gönüllü kişilerin bireysel olarak da pek çok kazanımının olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Değişim programları aracılığıyla gerçekleştirilen yurttaş diplomasi ülkelerin tanıtımında ve içerisinde gelişmeye açık olan bireylerin desteklenmesinde önemli bir role sahiptir. Bu ve benzeri faaliyetlerin kamu diplomasisinde uzun süreli ilişki inşa etmesi açısından Türkiye adına olumlu geri dönüşlerin yaratılmasında fırsat niteliği taşımaktadır. Bu çalışma, 2019 yılında Tirebolu Belediyesi ile Avrupa Birliği tarafından ortak yürütülen Erasmus+ Gönüllülük Programıyla Macaristan ve İtalya’ya giden öğrencilerle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar analiz edildiğinde, buldukları ülkelerdeki bazı vatandaşlar Türkiye’yi gelişmemiş, Avrupa kültür ve yaşam tarzına uzak bir Orta Doğu ülkesi olarak düşünmektedir. Bununla beraber terör, İslam,

hukuk, özgürlükler ve güven konusunda Türkiye'ye dair ön yargıya sahip oldukları görülmüştür. Macaristan'da bulunan öğrencilerin verdikleri cevaplar ile İtalya'da bulunan öğrencilerin cevapları arasında birtakım farklılıklar olduğu da görülmektedir. Verilen cevaplar doğrultusunda ortak bir kültüre ve tarihsel geçmişe sahip olduğumuz Macaristan halkının Türkiye'yi, İtalyanlara göre çok daha yakından tanıdığı görülmektedir. İtalya'da bulunan öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda ise İtalyanların geçmişte yaşanan olaylardan ve medyadan elde ettiği bilgiler doğrultusunda Türkiye hakkında olumsuz düşüncelerde bulunduğu gözlemlenmiştir. Buradan hareketle Türkiye'nin imajında medya ve tarihsel öğelerin daha fazla etkili olduğu saptanmıştır.

Elde edilen temel bulgulardan biri de değişim programında yer alan katılımcıların buldukları ülkelerde Türkiye hakkında gerçekleştirmiş oldukları kişisel çabalarıdır. Bu çabaların özellikle Türkiye hakkında bilinen ön yargıların kırılması bağlamında önemli bir etki yarattığı görülmektedir. Bu etkinin ortaya çıkmasında kültürlerarası diyalog sürecinde kurulan karşılıklı etkileşim ve gerçekleştirilen paylaşımlar etkili olmuştur. Farklı ülkelere katılım gösteren gönüllülerin olumsuz algısı karşısında aydınlandıklarını ve ön yargılarının büyük ölçüde yıkıldığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplarda elde edilen bir diğer bulgu ise, değişim programları ile düzenlenen kültürel etkinliklerde ve diğer gönüllüler ile geçirdikleri zaman dilimlerinde Türkiye'yi gönüllük esasıyla tanıtmaları için gerçekleştirdikleri çabadır. Ayrıca Türk kamu diplomasisini belirleyen unsurlar olarak kültürel çekicilik ve tarihsel öğelerin bulunulan ülke vatandaşlarında pozitif etki yarattığı saptanmıştır. Katılımcı gönüllüler kendi ülkelerinin yerel temsilcileri olarak hareket ederek iletişimde bulunduğu kişilere ulusal değerlerimizi yüz yüze anlatmış ve anında geri bildirim alabilmişlerdir. Katılımcılar birer kültür elçisi olarak ülkenin değerlerini, tarihini, kültürünü, politikalarını yansıtmış ve iyi bir uluslararası imaj ve algı oluşturmaya çalışmışlardır.

Yurttaş diplomasisinde iletişimin kaynağı önemlidir. Kaynağın kültürel kapasitesi ve entelektüel değerleri yurttaş diplomasisi faaliyetlerinde önem taşımaktadır. Değişim programları ile amaçlanan ülke imajını geliştirmeye yönelik stratejiler doğru bir şekilde uygulandığında, kamu diplomasisi ve dış politikaya daha iyi hizmet edecektir. Dolayısıyla yurttaş diplomasisinin önemi ve bu kapsamda gerçekleştirilen değişim programlarının önemsenmesi bu alanda gerçekleştirilen/gerçekleştirilecek çalışmaların desteklenerek artırılmasına yönelik daha fazla çalışmanın yapılması önem taşımaktadır. Ayrıca program dâhilinde giden katılımcıların birer gönüllü elçi olarak gittiği bilincine sahip olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda gönderilecek kişilerin gönderen kurum tarafından dikkatli ve özverili şekilde seçilmesi büyük önem arz etmektedir. Son olarak tüm bunlardan hareketle gerek gönderen kurum gerekse gönderilen katılımcılara çok fazla sorumluluk düştüğü üzerinde hassasiyetle durulması gereken önemli bir husustur.

Küreselleşme süreci ile uluslararası konjonktürde meydana gelen değişim ve dönüşüm sürecinde yaratıcı endüstri türevli içeriklerin pazarlanması ülkelerin yumuşak güç kapasitesini artırıcı bir etki göstermektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin de son yıllarda kamu diplomasi politikaları aracılığıyla sürdürülebilir dizi-film endüstrisi alt yapısı oluşturması, hatırlanma ve cazibe unsuru oluşturması açısından pozitif etki yarattığı saptanmıştır.

Tüm bunların yanında katılım sağlayan öğrencilerin kişisel kazanımları da göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur. Katılımcılardan elde edilen cevaplar değerlendirildiğinde programa katılan bireyler hayatları boyunca kullanacağı deneyimler elde etmişler, iletişim becerilerini geliştirmişler, birbirinden farklı ülkelerde arkadaşlıklar kurmuşlar, bakış açılarını farklılaştırmışlar ve yabancı dil seviyelerini geliştirmişlerdir. Bu bağlamda gerçekleştirilen programlar hem ülke tanıtımı açısından hem de katılım gösteren bireylerin gelişimi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Ayrıca, projenin duyurum faaliyetlerinin iyileştirilmesi, gönderici kurum ile katılımcılar arasındaki diyalogun geliştirilmesi ve projeye katılım sırasında liyakatin sağlanması araştırmada tespit edilen üç temel sorunsaldır.

Bu nedenle, gönderen kurumun gönüllü seçim aşamasında adil olması ve gönüllüyü doğru, açık ve net bir şekilde bilgilendirmesi gerekmektedir. Aynı zamanda gönderen kurumun, gönüllülerin yurtdışına çıktığı andan itibaren gidiş-dönüş ve bulunduğu zaman dilimi içerisinde tamamıyla kontrol etmesi, gönüllülerin zorluk yaşamaması için elinden geleni yapması gerekmektedir. Kurumlar, tüm bunların yanı sıra maddi sürecin de kontrolünü de elinde bulundurmalıdır. Görüşülen kişilerin projeyi öğrendiği bilgi kaynağını tespit etmeye yönelik soruda gönüllülerin çoğunun projeyi arkadaş çevresinden öğrendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre Tirebolu Belediyesi'nin tanıtım çalışmalarının yetersiz olduğu sonucu çıkarılmış ve tanıtım çalışmalarına önem verildiği takdirde katılım sayısının daha fazla olacağı düşünülmektedir. Nihayetinde tüm bunlar sağlandığında gönüllü hizmetinin sürekli olması ve amacına hizmet etmesi beklenebilmektedir.

Son olarak, tüm bilgiler göz önüne alındığında, kamu diplomasisinin bir alt uygulama alanı olan yurttaş diplomasisi faaliyetleri, özenle ve amacı doğrultusunda gerçekleştirildiğinde ülkelerin stratejik iletişim yönetimi (algı, imaj vb.) sürecinin yönetilmesinde etkili bir araçtır.

KAYNAKÇA

- Ardahan, F. (2016). Developing and Doing Validity and Reliability Of The Motivational Factors Scale For Being Volunteer in AKUT. *Journal of New Results in Science*, 13, 1755-1769.
- Brown, E. J., Morgan, W. J., & McGrath, S. (2009). Education, Citizenship and New Public Diplomacy in the UK: What is Their Relationship? *Citizenship, Social and Economics Education*, 8(2-3), 73-83.
- Chomsky, N. (1991). *Medya Denetimi*, İstanbul: Tüm Zamanlar Yayınları.
- Cowan, G., & Arsenault, A. (2008). Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 10-30.
- Edmund, G. What Public Diplomacy? The Edward R. Murrow Center of Public diplomacy, <http://fletcher.tufts.edu/murrow/diplomacy.html> Erişim Tarihi: 11.04.2020
- Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Erzen, M.Ü. (2014). *Kamu Diplomasisi*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 55-77.
- Kocabıyık, H. (2019). Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye. *Avrasya Etüdüleri*, 55(1), 163-196.
- Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy*, The Foreign Policy Center, London: The Mezzaine Elizabeth House.
- Nicholas, J.C. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*, USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg Scholl, Los Angeles: Figueroa Press.
- Özel, M., Karlı, İ. (2019). Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yurttaş Diplomasinin Rolü: Erasmus+ Değişim Programı Özelinde Polonya Örneği, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 1-17.
- Özdağ, H.H.O. (2017). *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*, İstanbul: Der Yayınları
- Pınar, A. (2020). *Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi ve Popüler Kültür: Türk Televizyon Dizileri Üzerinden Bir İnceleme*, İstanbul: Nobel Bilimler Eserler.
- Potter, E. (2002). Canada and the New Public Diplomacy. *International Journal*, 58(1), 43-64.
- Proitsi, G.R. (2015). The case of Educational Diplomacy in the European Union. The 16th Annual Conference of the UACES Student Forum, "Ever Challenged Union: Exploring Ways Out Of Thecrises", Queen's University Belfast, 29-30 June 2015.
- Sancar, G. A. (2015). "Kamu Diplomasisinde 'İlişki İnşa Etme' Söylemi". Ağustos 8, 2020 tarihinde <http://kamudiplomasisi.org/demo/images/stories/aslisanca.pdf> adresinden alındı.

Szondi, G. (2005). "The Panteon of International Public Relations for Nation States: Country Promotion in central and Eastern Europe", R. Ławniczak (ed.), *Introduction Market Economy Institutions and Instruments: The Role of Public Relations in Transitions Economies*, Poznań: Piar.

S. Nye, J. (2017). *Yumuşak Güç*, (Çev. Reyhan İnan Aydın), Ankara: BB101 Yayınları.

Thompson, J. B. (2008). *Medya ve Modernite*, (Çev.Serdar Öztürk), İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Yılmaz, A. N., Kılıçoğlu, G. (2019). *İpeğe Sarılmış Çelik: Türkiye'nin Yumuşak Gücü ve Kamu Diplomasisi*, Ankara: Berikan Yayınevi.

Yun, S.-H., & Toth, E. L. (2009). Future Sociological Public Diplomacy and the Role of Public Relations: Evolution of Public Diplomacy. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 493–503.

<http://avrupagonulluhizmeti.com/41-soruda-agh-nedir/> Erişim Tarihi: 13.08.2020

<http://avrupagonulluhizmeti.com/agh-ye-nasil-basvuru-yapilir/> Erişim Tarihi: 13.08.2020

<https://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon/> Erişim Tarihi:13.08.2020

https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/kamu-diplomasisi-araci-olarak-turk-dizileri-calistayi-duzenlendi Erişim Tarihi: 13.08.2020